

Litteratur

ERIK ALM:

De svenska kommunisterna

1980 gav förlaget Opinion ut en skrift, där VpK och dess beroende av Sovjet avslöjades. I somras kom Opinion med en annan skrift, där förlaget granskar vårt (hittills) näst största kommunistparti, SKP. Skriften heter "SKP avslöjat" och den är lik som den om VpK mycket initierad. Den diskuterar inte SKPs politik utan dess organisation och arbetsmetoder. Det är en korrekt prioritering. SKPs politik är helt underordnad två mål, nämligen Kinas välfärd och möjligheten till revolution i Sverige. Några djupare tankar om vad som skall hända efter revolutionen har inte SKP tänkt. I de frågor, där inte Kinas intressen tvingar in SKP i ett hörn, intar därför SKP samma ståndpunkter som VpK, dvs mer och bättre åt alla, oavsett om kraven är rimliga eller ej.

Det som är intressant och skrämmande med SKP, och som också exemplifieras med citat ur hemligt internt SKP-material i Opinions skrift, är SKPs sätt att verka för sina mål. Medan VpK verkar huvudsakligen öppet (men naturligtvis också i hemlighet), verkar SKP huvudsakligen hemligt. Själva organisationen är hemlig. Enbart få medlemmars namn offentliggörs, främst för att några måste stå på partiets listor i valen. De flesta partistyrelsemedlemmar är hemliga. När en SKP-are framträder i skrift gör han det därför normalt med täcknamn, gärna olika täcknamn vid olika tillfällen. Detta gäller även interna SKP-skrifter. Symptomatiskt är att även vid SKPs interna val framträder kandidaterna med täcknamn, nypåhittade för tillfället, varför väljarna inte vet vem det är de stöder.

Syftet med hemlighetsmakeriet är trefalt. Man vill hemlighålla sin organisation för sin stora fiende SAPO. Man vill underlätta placering av medlemmar på samhälleliga, fackliga och politiska nyckelposter. Man vill förhindra medlemmarna att

bilda fraktioner och internt motarbeta och avsätta partiledningen. Detta är sannolikt ett tungt vägande motiv, även om det ej diskuteras av Opinion.

SKP arbetar mycket aktivt för att infiltrera olika intresseorganisationer i syfte att utnyttja dem politiskt, något som underlättas av partiets hemlighetsmakeri. När en "spontan" vild strejk eller ockupation utbryter, eller när en fackförening eller hyresgästförening börjar ställa orimliga krav ligger ofta SKP eller någon annan kommunistisk sekt, som KAF, FK eller KPML(r) bakom. Opinions skrift visar hur SKP verkat och verkar genom intresseorganisationer, med exempel från bla Svenska Facklärarförbundet, Sveriges Sjuksköterskeelevers Förbund, Sveriges AMU-elevers Riksförbund, FNL-rörelsen, Bil & Traktorstrejken, värnpliktsriksdagen och Sollentunapartiet.

"SKP avslöjat" drar fram en av de kommunistiska sekternas arbetsmetoder i ljuset. Den ger därför ett viktigt bidrag till kampen mot sekternas underminerande verksamhet och därmed också till kampen för att bevara demokratin.

Kritik har riktats av Jan Myrdal mot Opinions böcker om VpK och SKP. Han har hävdad att böckerna handlar för mycket om organisation och för litet om politik. Han har därvid missat att det är just arbetssättet och organisationen, inklusive de internationella kontakterna, som skiljer kommunistpartierna från de demokratiska partierna.

Den som saknar en diskussion om VpKs politik kan dock nu få sin nyfikenhet stillad i en bok "Husbondens röst" (Akademilitteratur) skriven av ett antal unga folkpartister. Boken är en alldeles utmärkt genomgång av kommunismen i Sverige. Den tar upp kommunismens historia i Sverige, VpKs sociala bakgrund, dess politik och politiska arbetssätt och dess bero-

ende av Moskva. Dessutom finns ett kapitel, vilket är avsett att handla om u-lands-kommunismen. Det handlar dock tyvärr mest om folkpartiets u-landspolitik och är bokens enda allvarliga svaghet. Denna svaghet uppväges dock klart av bokens styrka i genomgången av VpKs politik,

HERBERT ROCK:

Min jiddische mamma

I och med andra världskriget utplånades för alltid en viktig del av öst- och central-europas kulturella liv, nämligen den judiska kultur som frodades i storstädernas judiska kvarter och de mer eller mindre judiska byar som fanns på landsbygden i framför allt Polen och Ukraina.

I sin bok "Min jiddische mamma" (utgiven på norska av Cappelens Forlag i Oslo, 84 norska kronor) skildrar den norske författaren Jahn Otto Johansen 50-,60- och 70-talens judiska liv i Polen och Tjeckoslovakien med en djup känsla och inlevelse. I bokens sista del förflyttar sig författaren till Israel, där han beskriver och porträtterar askenasiska (östeuropeiska) judars liv.

Han intervjuar såväl Ben-Gurion som Golda Meir och en vanlig familj. Jahn Otto Johansen var tidigare anställd vid Norges radio bla som korrespondent i Moskva. Han är nu politisk redaktör för oslotidningen Dagbladet. Han har gjort talrika resor i Östeuropa och Israel och skaffat sig en djup kunskap om framför allt Polen och Sovjetunionen.

speciellt då VpKs negativa inställning till demokratin. Genom citat från tex Jön Svenssons viktiga programskrift "Du skal ta ledningen och makten" visas att VpK sätter socialismen högre än demokratin.

"Husbondens röst" kan liksom "SKI avslöjat" varmt rekommenderas.

Bokens första kapitel heter Adam jøder. Johansen träffar en av sina polska vänner, Adam. Han kommer från en amerikansk polsk familj med goda traditioner. De går en kväll förbi monumentet över upproret i Warshawa ghetto. Då säger Adam plöjligt: "Hitler gjorde i varje fall något gott för Polen. Han lyckades nästan utrota den djävla judesvinen". Johansen blir chockad.

Kapitlet visar vilken oerhört djupt rotad antisemitism som finns hos det polska folket.

Sedan går boken rakt igenom 50-, 60- och 70-talens Polen och Tjeckoslovakien hela tiden med det judiska livet som ledtråd.

Bokens kanske mest gripande avsnitt handlar om mötet med en av de mest framträdande judiska stalinisterna, Hilar Minc. De möttes hemma hos Benjamin Perlmutter. Johansen råkade ha med sig några grammofonskivor från Prag med böner och sånger från synagogan. Minc griper skivorna och startar grammofonen. Till Johansens förvåning lyssnar den gas-

le stalinisten och ateisten andäktigt på innehåll och berättar för de andra närvarande om bönnernas innehåll, samtidigt som tårarna rinner nedför kinderna.

"Jag växte upp i ett judiskt hem", förklarar Minc. "Jag kommer alltid att minnas sabbatskvällarna och de stora högtiderna i vårt hem med glädje, även om jag själv är ateist ..."

Minc frågar författaren om denne är socialist. Johansen bollar tillbaks frågan till Minc, som svarar: "Jag vet sannerligen inte, jag vet sannerligen inte ...", men tillägger: "Jag är som ni vet ingen sionist, ja i hela mitt liv har jag varit en inbiten motståndare till sionismen. Men jag skulle så oändligt gärna vilja uppleva Jerusalem ..."

Jahn Otto Johansen beskriver i sin bok hur judar alltid har blivit syndabockar i östeuropeisk politik. I slutet av pravgvåren 1968 ville tex Bresjnev före den sovjetiska inmarschen den 21 augusti få bort juden Frantisek Kriegel ur den tjeckoslovakiska partiledningen.

Boken slutar i Israel. Johansen berättar

bla om sina möten med David Ben-Gurion och Golda Meir. Mötet med Ben Gurion handlar inte så mycket om Israel som om den ryska miljö han kom ifrån. Ben Gurion ville inte ge en politisk intervju eftersom han redan hade hunnit dra sig tillbaka till sin kibbutz. Även intervjun med Golda handlar mer om hennes bakgrund än om Israel. Kapitlet heter Golda Meirs Ryssland.

Jahn Otto Johansen har med inlevelse beskrivit efterkrigstidens judiska liv, samt situationen för judarna i det Östeuropa som en gång hade miljontals judar som innevånare och 100-tals stettels (judiska byar) där de av bla Sholom Alechem och Isaak Singer förevigade jiddische figurer som levde och verkade. Boken beskriver resterna av det judiska central- och östeuropa som inte längre existerar.

Jahn Otto Johansens gedigna kunnande om polsk och sovjetisk politik under efterkrigstiden ger boken en extra krydda. Man lär sig något nytt för varje kapitel man läser.